

«ЁШЛАР ЎРТАСИДА МАЪНАВИЙ-МАЪРИФИЙ ИШЛАРНИ ТИЗИМЛИ ТАШКИЛ ЭТИШНИНГ МУҲИМ АҲАМИЯТИ»

Мавлединов Яхё

*Тошкент вилояти Бустонлик тумани
Пском кишлоғи 45 мактаб ММИБДУ*

***Аннотация:** Мақолада охириги йилларда маънавий-маърифий ишларни такомиллаштириш борасида олиб борилаётган ислохотлар ҳамда ёшлар таълим-тарбиясига эътибор берилаётганлигини фактлар билан асослаб берилган.*

***Калит сўзлар:** Янги Ўзбекистон, маънавият, мафкура, мафкуравий иммунитет, ёшлар.*

Мамлакатимизда ёш авлод тарбиясига давлат сиёсати даражасида эътибор қаратилиши бу соҳанинг нақадар муҳим аҳамиятга эга эканлигидан далолат беради. Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналишлари бўйича Ҳаракатлар стратегиясида белгиланган ёшларга оид давлат сиёсатини такомиллаштириш ёшларнинг ҳуқуқ ва манфаатларин имоя қилиш, уларнинг баркамол бўлиб вояга етиши учун шароитларни яратиш борасида муҳим ҳужжатлар қабул қилинди. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Маънавий-маърифий ишлар самарадорлигини ошириш ва соҳани ривожлантиришни янги босқичга кўтариш тўғрисида”ги ПҚ-3160-сонли Қарори маънавий-маърифий соҳада янгича туб бурилиш ясади десак муболоға бўлмайди.

Таъкидлаш керакки, мамлакатимизда амалга оширилаётган кенг қамровли ислохотлар ва бунёдкорлик ишлари натижасида халқимизнинг онгу тафаккури, дунёқараши ўзгармоқда. Юртимизда ҳуқуқий давлат, фуқаролик жамиятини барпо этишда “Миллий тикланишдан – миллий юксалиш сари” деган ҳаётбахш ғоянинг аҳамияти тобора ортиб бормоқда. Айниқса, ёшларда

соғлом дунёқараш, жумладан, китобхонлик кўникмасини шакллантириш интернет-ахборот коммуникация технологияларидан оқилона фойдаланиш маданиятини ошириш уларда ғоявий ва ахборот хуружларига қарши мафкуравий иммунитетни кучайтириш дунёда юз бераётган мураккаб геосиёсий ва ғоявий-мафкуравийжараёнларнинг мазмун-моҳиятини ҳар томонлама чуқур бериш, терроризм, диний экстремизм, ақидапарастлик сепаратизм, одам савдоси, оммавий маданият, наркобизнес ва бошқа таҳдидларга қарши ғоявий кураш олиб бориш жамиятнинг барқарор ривожланишига тўсқинлик қилаётган ички таҳдидлар, эл-юрт тақдирига лоқайдлик, маҳаллийчилик, уруғ-аймоқчилик, ахлоқий қадриятлар ва ёшлар тарбиясига эътиборсизлик каби ҳолатларга барҳам беришга қаратилган комплекс тадбирлар тизимини ишлаб чиқиш, миллий ғояни вилоятларимизда яшаётган барча миллат ва элатлар, ижтимоий тоифа вакиллари ўртасида кенг тарғибот этиш муҳим вазифалар ҳисобланади.

Президентимизнинг 2017 йил 12 январдаги “Китоб маҳсулотларини чоп этиш ва тарқатиш тизимини ривожлантириш, китоб мутолааси ва китобхонлик маданиятини ошириш ҳамда тарғибот қилиш бўйича комиссия тузиш тўғрисида”ги Ф-4789-сонли фармойиши маънавий тарбия соҳасида давр талабларига мос ўзгаришларни рўёбга чиқаришда залворли қадам бўлди.

Албатта, мамлакатимизда аҳоли, айниқса, ёшлар ўртасида китоб муомаласи ва китобхонлик маданиятини ошириш чора-тадбирларига доимий эътибор қаратилиб, ноширлик фаолиятини изчил такомиллаштириш мақсадида тегишли ҳуқуқий базаҳозирги кунда 1677 та матбаа корхонаси, 118 та нашриёт давлат рўйхатига олинган бўлиб, Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон Миллий кутубхонаси, 14 та вилоят ахборот-кутубхона ҳамда туман-шаҳарлардаги таълим муассасаларида 200 га яқин ахборот ресурс

марказлари иш олиб бораётгани китоб савдоси хизматини кўрсатишда замонавий ёндашувларни амалиётга татбиқ қилинаётган соҳа ривожидан далолат беради. Ўзбек, инглиз ва рус тилларида чоп этиладиган илмий-амалий, маънавий- маърифий “Музейдан садо” халқаро журнали таъсис этилган. Демак, бундай масканларга ташриф буюриш ёшларда миллий ғурур ва ифтихор, бой маданий меросимизга меҳр-муҳаббат туйғуларини шакллантиришда муҳим аҳамият касб этади. Шу боис Президентимиз Шавкат Мирзиёев ташаббуси билан баркамолни вояга етказиш мамлакатимиз стратегик тараққиётини таъминлаш учун бугунги кунда мактабгача таълим, умумий ўрта таълим, профессионалтаълим ва олий таълим соҳаларини ислох қилишнинг асосий омилларидан бири шахс маънавияти тарбияси ва таълим устуворлиги белгиланди. Бу омил давлатимизнинг ички сиёсатини белгилаб берганлиги туфайли таълим ва тарбиянинг янгича стратегик модели яратилди. Шу боис, ҳозирги жадал ўзгаришлар ва янгиланишлар шароитида ёшлар дунёкараши, фикрлаш тарзида теран ўзгаришлар рўй бермоқда. Таълим тарбия сифати ва маънавий ишлар самарадорлигини оширишда биринчи навбатда ёшларга маънавий, ғоявий, билим ва тарбия бериш ҳамда уларга жамият манфаатларига зид зарарли ғояларга қарши мафкуравий иммунитетни таркиб топтириш орқали Ўзбекистонни буюк келажакка эришиш ҳар томонлама етук ёшларни вояга етказиш муҳим аҳамият касб этади. Кичик ёшдаги болаларнинг мактабгача таълим билан қамраб олиш даражаси тўрт йил давомида икки баробар ортиб 60% га етди. Боғчалар сони эса уч баробарга кўрайиб, ўн тўрт мингдан ошди. Бу йил олий таълимга қабул параметрлари 2016 йилга нисбатан икки ярим баробарга ўсди ёшларимизни олий таълим билан қамраб олиш даражаси 9 фоиздан 25 фоизга етди.

2021 йил “Ёшларни қўллаб-қувватлаш ва аҳоли саломатлигини мустаҳкамлаш йили” деб аталиши мактабгача таълим қамровини 65 %га, 2023 йил охирида эса 75%га етказиши керак. Бу ишларда бюджетдан 600 миллиард сўм субсидия берилиши ҳисобидан кўшимча равишда икки мингта нодавлат боғчалар ташкил этилиб, хусусий сектор улуши 25%га етказилади. Олий таълим сифатини оширишга алоҳида эътибор қаратилди. Кейинги йилдан бошлаб олий таълимга ажратилган давлат грантлари сони камида 25%га оширилади. Олий ўқув юртларига қабул қилишда еҳтиёжманд оилалар қизлари учун гранд сонини икки баробарга кўпайтириб, икки мингтага етказамиз.

Таълим-тизимида маънавиятни тарғиб этишни йўлга қўйилганлиги кенг дунёқарашли, маърифатли, ақл-идроки мукамал, маънавий-ахлоқий жиҳатдан баркамол, руҳан тетик, ўз мамлакати ва жаҳон ҳамжамиятида тутган ўрнида ўзининг фуқоролик масъулиятни тўғри ва тўла англаб етган иймонли, комил инсон шахсини тарбиялаш мақсадларидан келиб чиқади.

Ўзбекистон давлат таълим тизимида маънавиятни тарғиб этишнинг асосий мақсадларидан бири ёшларда юксак ахлоқ ва фуқаролик сифатларини шакллантириш, инсоннинг ор-номуси, шаъни ва масъулияти, ватанпарварлик ва маънавий-руҳий фазилатларини тарбиялашдан иборат. Зеро, малакали педагогларимиз таъкидлаганидек, “Таълим тизимида инсон ва жамиятнинг таълимга бўлган хилма-хил эҳтиёжларини тинимсиз ўзгариб бораётган шароитда мутахассислар, умумтаълим умуммаданий, касбий ва илмий тайёргарлигининг мослашувчанлиги, улар эгаллаётган билимларнинг мустаҳкамлиги асосида шахснинг ижтимоий муҳофазаланишини таъминлаш лозим”

Таълим тизимида маънавиятни тарғиб қилишнинг ўзига хос тамойилларига кўра, инсон ва унинг камолоти, эркинлиги бутун таълим-

тарбия тизимининг марказида турмоғи лозим. Маънавиятни тарғиб қилишга қаратилган тадбирларда ҳисобга олиниши зарур бўлган яна бир жиҳат мустақиллик йилларида мамлакатимизда юзага келган миллий шарт-шароитларни, дунёда содир бўлаётган мафкуравий-сиёсий жараёнларни, ижтимоий-иқтисодий, маъданий-тарихий воқеа-ҳодисларни эътибордан соқит қилмасликдир.

Замонавий кадрларни тайёрлашда мамлакатимиз ичкараси ва ташқарисида қарор топган ва ўсиб-ўзгараётган реал муҳит берадиган омиллардан унумли ва самарали фойдаланиш зарур.

45-мактаб туман марказидан 100км узок масофада жойлашган булиб, бугунги кунда спорт, драма барча турдаги тугараклар уз вақтида бажарилмокда мактабимиз олис худуд булганигига карамай барча шароитлар яратилган жумладан спор анжомлари кампютер технологиялар ва лабароторлик жихозлар билан тулик тамирланган.

Бугунги кунда 18 нафар уқитувчи ишлаб барчаси олий маълумотга эга.

Аъло баҳоларга ўқиётган, ижтимоий ҳимояга муҳтож қизлар учун махсус стипендиялар жорий этилади. Олийгоҳлар ва таълим тизимининг қуйи бўғинлари ўртасидаги узвийликни кучайтириш мақсадида 65 та академик лицей олий ўқув юртларитасарруфига ўтказилади. Шунингдек, 187 та техникум ҳам ўз йўналиши бўйича турдош олийгоҳ ва тармок корхоналарига бириктирилади. Шу муносабат билан келгуси йилда “Эл-юрт умиди” жамғармаси орқали етакчи хорижий олий ўқув юртларининг магистратура ва докторантурасида ўқишга юбориладиган ёшлар сони 5 баробарга оширилади. Бу дастур орқали илк бор бакалавр йўналишида чет элларга 100 нафар ўғил-қизларимизни юборамиз.

Кейинги йиллардан уларнинг сони 2-3 баробарга кўпайтирилади. Келгуси йилда илм-фан соҳасида олийгоҳлар ва илмий ташкилотлардаги

докторантлар сони 4,5 мингтага етказилади ёки 2017 йилга нисбатан 3 баробарга оширилади. Умуман олганда, охириги уч йилда мамлакатимизда амалга оширилаётган кенг қамровли ислохотлар ва бунёдкорлик ишлари “Миллий тикланишдан – миллий юксалиш сари” тамойилига асосланди.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати:

1. Салимов, Қ.Қуронбоев ва б. Миллий тикланишдан миллий юксалиш сари. –Т. “Ёшлар нашриёт уйи”. 2019
2. Н.Обломуродов Халқимиз меросини ва урф-одатларини, миллатлараро муҳитни мустаҳкамлаш масалалри. –Тошкент. 2019.
3. Ш.Мирзиёев Жамият ҳаётининг танаси иқтисодиёт бўлса, унинг жони ва руҳи маънавиятдир // Халқ сўзи 2021 йил 20 январ.
4. Iskandar, O. (2023). The Organization of the Khorazm Soviet Republic. Web of Synergy: International Interdisciplinary Research Journal, 2(4), 794-798.
5. Ochilov, I. (2023). IMPORTANCE OF PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES IN FORMING THINKING AND SKILLS IN HISTORY LESSONS. Science and innovation, 2(B4), 481-484.